

2023. június 27. - **Június 27. Szent László király ünnepe**

Szent László, a lovagkirály, aki a magyar királyok sorában elsőként viselte ezt a nevet. De hívták még Lovagkirálynak, Isten atlétájának, Isten bajnokának is. A források úgy tartják, 1046 környékén született, talán éppen június 27-én. Alakjáról legalább annyi legenda szól, mint ahány történelmi tényt ismerünk.

Már a születése is regébe illő. Apja, Béla herceg – a későbbi I. Béla királyunk – valószínűleg Vazul fia volt, bár néhány krónika Szár Lászlót jelöli meg atyjaként. Bélának testvéreivel – Endrével és Leventével – külhonba kellett menekülni a hazai trónvillongások miatt. A hercegek Csehországban találtak menedéket, ahol szívesen látták őket. Itt találkoztak II. Mieszko bujdosó lengyel fejedelemmel, akit országába kísértek. Béla itt érdemelte ki a „Bajnok” előnevet – és egyáltalán nem melleleg – Richezának, a fejedelme lányának kezét. Így esett meg, hogy László lengyel földön látta meg a napvilágot. Az első lengyel krónikaíró szerint csaknem lengyellé is vált, hiszen még a neve is szláv eredetű, a Vladislav magyarítása.

Apja 1048-ban tért vissza Magyarország családjával, köztük a még igencsak gyermek Lászlóval. Hamarosan azonban ismét menekülniük kellett. Abban az időben még nem volt teljesen elfogadott, hogy mindig a legidősebb fiú a trónörökös s gyakran még az is vita tárgyát képezte, hogy egyáltalán: ki az idősebb. Az újabb trón körüli ellentétekben – I. Béla váratlanul, egy balesetben elhunyt – Salamon a németeket hívta segítségül, akik mindig örömet avatkoztak a magyar belügyekbe. A három ifjú hercegnek, Lászlónak, Gézának és Lampertnek ismét menekülnie kellett. Vissza Lengyelországba. Ahonnan sereggel tértek meg újra...

Salamon így természetesen már hajlandó volt tárgyalni. A hercegek jókora területeket kaptak birtokukba. Eleinte úgy tűnt, minden rendben van, még az országba betörő ellenség ellen is közösen léptek fel.

Ezekből az időkből származik László egyik legendája, nevezetesen párviadala a kun (besenyő?, úz? – a források eltérően nyilatkoznak) vitézzel Kerlésnél. Ez úgy esett, hogy a kun vitéz elragadott egy magyar leányt és László úzóbe vette. Nem sok esélye volt, hogy utolérje, hiszen lova megsebesült, ráadásul jóval nagyobb súlyt is kellett cipelnie az átlagosnál, hiszen László „vállal magasodott ki” a vitézek közül. (Megjegyzés: a szövegben királyként említek Lászlót, de ekkor még nem volt az.)

„A király üldözőbe vette a leányrablót, de nehéz páncélos lova hamar fáradni kezdett, és látni lehetett, hogy nem bírta a versenyt a könnyűlábú kun lóval.

- Szép hűgom!- kiáltott oda a király a leánynak.

- Százszorta jobb a halál, mint a rabszolgaság! Rántsd le a gonoszt magaddal együtt a lóról, s a többit bíz az Úr-Istenre!

A leány megfogadta a tanácsot, s megkapaszkodva elrablójába, oldalra vetette magát egész súlyával. A ló kiszaladt alóluk, s mindketten a földre zuhantak. Leugorva lováról, a király párviadalban megölte a kunt, és megmentette a szépséges hajadont.” – Wass Albert: Szent László király

Királyá először nem is őt, hanem bátyját, Gézát koronázták.

1074. február 26-án a Kemejnél megvívott csatában Géza alulmaradt Salamon hadaival szemben. Menekülnie kellett. De – ahogy mondani szokták – ahol a legnagyobb a baj, ott a legközelebb a segítség. Géza Vác közelében találkozott a segítségére siető Lászlóval. A Képes krónika úgy tartja, hogy csodás égi jelek jövendölték meg nekik a várható győzelmet és Géza királlyá koronázását.

A koronázás után, László rábeszélte testvérét, hogy a helyen, ahol győzelmüket megjósolták, templomot építtessen. Mikor a megfelelő helyet keresték – íme egy újabb csodás legenda – egy

gímszarvas jelent meg előttük, agancsán égő gyertyákkal. Azon a helyen kápolnát, majd bazilikát építettek. És alig három esztendő múltán László ide temettette el testvérét...

A Géza és László pártján álló magyar urak, hogy megelőzzék Salamon minden újabb „trükkjét”, Lászlót választották királynak, annak ellenére, hogy Géza után két fiú utód is maradt: Kálmán (a későbbi Könyves Kálmán királyunk) és Álmos hercegek.

„Amikor a magyar nemesek meghallották, hogy Magnus király meghalt, egész sokaságuk öccséhez, Lászlóhoz gyűlt, és egy értelemmel, közös szóval és egyetértő akarattal őt választották az ország kormányzására, vagyis helyesebben buzgó és állhatatos kéréssel rákényszerítették” - Képes krónika (Geréb László fordítása)

Ismét csak a legendák szerint, az új király nem is engedte megkoronáztatni magát, hiszen ő „égi koronára vágyott”.

„Szent László király az ország felzavart nyugalmát, békéjét és jólétét nemcsak az által törekedett helyreállítani, hogy Salamonnal kibékült, hanem azonnal trónra lépése után igazságos és jó törvényekről is gondoskodott. Salamonnak pártoskodással tele uralma alatt a közbiztonság az országban teljesen megrendült. Erőszakoskodás, tolvajlás, csalás hatalmasodott el mindenfelé. Telve volt az ország kóborló tolvajokkal, hatalmaskodó urakkal. László király erős kézzel vette kezébe a kormányt. Azonnal országgyűlést hívott egybe Pannonhalmán s ott megalkották ama törvényeket, melyek a magyar törvénykönyvben manap is megvannak s László király igazságos és erélyes kormányzásának maradandó emlékei.

A pannonthalmi országgyűlés törvényei az országban eláradt bajok és visszaélések megszüntetését célozták.” - dr. Karácson Imre: Szent László király élete

De nem csak kemény kézzel fogott hozzá a „rendcsinálásnak”, ő volt az első királyunk, aki hódító külpolitikát folytatott. A pápaságot is támogatta IV. Henrik német-római császár elleni invazitúraharcban, annak ellenére, hogy sosem fogadta el a pápa véleményét, miszerint, a magyar királyi méltóság Rómából ered.

A magyar király senkinek sem a hűbérese!

Politikája – és hadviselése - olyan eredményes volt, hogy - a Képes krónika szerint - Franciaországból, Britanniából és Spanyolországból követek keresték fel, hogy felkérjék: legyen ő a keresztes hadjárat vezetője. Ez állítólag megint csak legenda, de az bizonyos, hogy semmiképpen sem tehetett volna eleget a felkérésnek. Az aktuális cseh trónviszály itthon marasztalta. Rokonának, egykori szövetségese, a cseh Ottó herceg fiának, Konrádnak nyújtott segítséget. Moráviában azonban súlyosan megbetegedett. A cseh-magyar határ közelében, 1095. július 29-én hunyta le örökre szemét.

Először Somogyváron, majd 1113 körül Váradon helyezték örök nyugalomra.

„Halála után Nagyváradon temették el Árpád-házi Lászlót, s a róla elnevezett templom előtt, ahol bebalzsamozott teste nyugszik, lovas szobrot állított emlékezetére a nemzet. Erről a szoborról mondják, hogy amikor a törökök ellen harcolt Nagyvárad alatt egy maroknyi magyar sereg, s már a törökök javára fordult a csata sorsa, egyszerre csak megjelent valahonnan hatalmas lovon egy sisakos, páncélos óriás, és mázsás buzogányával, rettenetes kardjával rávetette magát a pogányra.” – Wass Albert: Szent László király

Az ereklyetartó fogalma

Szoros értelmében véve az ereklyetartó (herma) a szentek földi maradványait és a velük kapcsolatba került tárgyakat őrzi, amelyeket a hívők körében kultikus tisztelet övez, ugyanis hisznek azok csodatevő, gyógyító erejében. A test vagy testrészek őrzéséről tanúskodó első nyomok a 4. század elejéről származnak.

Az ereklyetartók számos vallás hitvilágában, a kereszténységben, a buddhizmusban, az iszlámban egyaránt megtalálhatóak.

Magyarországon az 1279-es budai zsinat rendelte el, hogy a szentek ereklyéit ne mutassák ereklyetartó nélkül.

Az ereklye története

Szent László királyunk 1095-ben halt meg, Nagyváradon temették el. 1192-ben III. Celesztin pápa avatta szentté.

A szentté avatását követően a sírját felnyitották, testét az őt megillető díszes sírba helyezték, ám fejét egy külön ereklyetartóba tették, hogy vallásos tisztelet tárgyává tegyék. Az eredeti ereklyetartót, mely fából készült, egy tűzvész 1406-ban elpusztította, ám a koponyának szerencsére nem esett baja. A ma látható hermát Zsigmond királysága alatt készítették, a koponyát ezüsttel vonták be, ám a legfelső részét szabadon hagyták, hogy ott megérinthető legyen.

A herma később a Báthory családnak, majd 1606-ban – Naprágyi Demeternek köszönhetően – a győri püspökségé lett. A mellszobrot Prágában restaurálták, amelynek során kicserélték a koronán található igazi drágaköveket. Ezután a török megszállás miatt Borostyánkő várában őrizték, majd 1945 után visszakerült Győrbe.

A 15. század végén az állkapcsot elválasztották a koponyától, azt Bolognában őrzik. A nyakszirtcsontból Zichy Ferenc püspök 1775-ben egy darabot a nagyvárad székese gyháznak adományozott, azt ott szintén díszes hermában őrzik.

A herma 1861-ben új helyet kapott a Hédervári-kápolnában, új oltáron, díszes üveggel borított tartóban helyezték el.

Jelenleg a győri bazilikában található.

A herma tiszteletéhez kapcsolódik egy monda is, mely szerint 1762-ben földrengés volt Győrött, és az emberek Szent Lászlóhoz folyamodtak segítségért, hogy mentse meg a várost. Nem is történt nagy kár, ezért Zichy Ferenc püspök elrendelte, hogy minden évben, körmenetben vigyék végig a hermát a városon. Ez a szokás 1950 és 1989 között ugyan szünetelt, de azóta ismét megtörténik ünnepélyes keretek között.

2011-ben a hermát, melyet 150 év után először nyitottak fel, és a benne található kapszulában lévő koponyaereklyét természettudományi és műszaki vizsgálatoknak vetették alá.

Pápai Lajos akkori megyéspüspök – által felkért szakemberek arra voltak kíváncsiak, hogy valóban rejtezik-e koponyaereklye a hermában, az teljes koponya vagy csak egy részlet, és leginkább, hogy tényleg a lovagkirályhoz tartozik-e a relikvia. Másfél tucat, a szakma élvonalába tartozó tudós – orvosok, antropológusok, műszaki szakemberek – vehette akkor kesztyűs kézbe Szent László koponyarészletét.

Az antropológiai vizsgálat sok szempontból megerősítette, hogy valóban Szent László az, akinek a koponyáját őrzi a herma. Pálfi György, a Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszékének vezető egyetemi docense elmondta: "a koponya tetejének négy részre oszló elszíneződése megfelel az ereklyetartó nyílásainak, és minden bizonnyal a régi idők embereinek keze nyomán alakult ki. Ez erős bizonyíték arra, hogy az eredeti ereklyét őrizték meg hosszú évszázadokon át. Ugyancsak Szent László személyére utal az, hogy egy 45-55 év közötti, hipermaszkulin jegyeket mutató férfi koponyáját őrzi a herma."

Patonay Lajos, a Semmelweis Egyetem Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézetének laboratóriumvezetője, legmodernebb technikákat, többek közt paleopatológiát, radiológiát felhasználva, orvosi szempontból, vizsgálta meg a koponyát.

Ehhez az ereklye egy újabb kis részét és a megmaradt három fogából egyet fel kellett áldozni. A vizsgálatokból többek közt az is kiderült, hogy Szent László nem szenvedett krónikus betegségben amikor elhunyt.

szerk.: Cseke Ibolya

forrás: „Ami a herma mélyén van” – A lovagkirályról tartott konferencia, Győr

<https://www.magyarkurir.hu/.../ami-herma-melyen-van...>

Írta: Adminisztrátor

2023. június 27. kedd - Módosítás: 2023. június 27. kedd
